

Esze Dóra

ESŐHERCEG ALÁSZÁLL

Ede bácsi a felettünk lévő lakásban nem kifejezetten rajongott a változatosságért. Csendes órán, különösen esténként, tisztán hallottuk, amint becsoszorász a spájzba, harákol elégedetlenül, odaszól Záli néninek, aki erre elzárja a csapot, tipog kicsit a fapapucsában, Ede bácsi pedig ismétel, valamivel ingerültebben. Szombat éjjelente órát lehetett volna igazítani hozzá, negyed kettő után öt perccel kislattogott a fürdőszoba mellé, a villanykapcsolóra ütött, állt, szuszszant, várt, csobogott. Sem Alex, az ikertestvérem, sem én nem tudtuk volna elképzelni a házat nélkülük, pedig Ede bácsi időnként minden átmenet nélkül bekattant, kiállt a kapu elé, kiáltozott ezt-azt Mátyás királyról, menjen Gurnyev doktor a picsába – savanyú zagyvasága örvényében a legkiszámíthatóbban a lánya, Éva neve bukkant fel. Éva Seattle-ben lakott, nem tudtuk, mivel foglalkozik, de szinte sosem látogatott haza, megelégedett azzal, ha a kicsit küldi maga helyett húsvétkor és nyáron, ebbe azonban Ede bácsi képtelen volt belenyugodni. Én legalábbis más magyarázatot nem találtam arra, ami Záli néni rózsabokraival minden áldott tavaszon megtörtént. Ha egy reggel az ablak alatt már csak a megerősakolt tövek meredeztek csonkán, tudtuk, jön Polly, és azt is, most már meleg lesz.

Polly reménytelenül csetlett-botlott az idegen valóságban, amelyet a nagyszülei oly suta gyöngédséggel tálaltak fel neki, voltaképpen magyarul is tőlünk tanult meg. Alex szerint azért, mert velünk vacsoráig játszhatott, no meg mert hozzánk menekülhetett a leggyorsabban Bakonyi bácsi és Bakonyi néni elől, akik közvetlenül mellettünk laktak. Élt a házban gyermektelen házaspár kívülük is, akadt kellemsen idősödő, szép ruhákba öltözött, ajándékozó kedvű nem is egy. Bakonyiék szirupos gondoskodását azonban nem lehetett felülmúlni, mintha valami fülledt családi titok tudójaként tartoznának ennyivel a szegény kis gyökértelennek – lám, már el is váltak a szülei a tengerentúlon, s azóta, suttogta Záli néni, még kevesebbet törődik vele az anyja. Polly azonban az istennek nem kért Bakonyiékból, lemerevedett, ha összefutottunk velük a lépcsőházban – ők fel, mi le –, be-

szaladt a fürdőszobába, amikor Bakonyi bácsi finoman, illatosan kopogtatott az ajtónkon, és lehúzta a vécén a francia krémeseket. Másfél hónappal volt idősebb nálunk, és valahogy úgy adódott, hogy mire kicsit közelebb kerültünk egymáshoz, én jószerivel képtelen voltam sírni.

Az első együtt töltött nyarunkon, tizenegy és fél évesen, sem Alex, az ikerestvérem, sem én nem értettük még, hogy Polly Seattle városára szórt, már-már szerelmes szitkai valójában a szüleinek szólnak. Mit tudtuk mi, hogy azért gyűlöli Esőváros égboltját, az arról készült óarany színű, csodaszép képeket a prospektusokban, a Pioneer Square-t, rajta a pergolát és a totemoszlopot, mert többé soha nem fordulhat oda az apjához csak úgy, délután, a tévé előtt terpeszkedve, ölében nagy tál pisztáciával: Dad, um, listen... Mi dermedt áhítattal meredtünk a fotókra („Me and Dad at the Pergola”, „Me and Dad at the Tlingit Totem Pole”), nyirkos tenyérrel nyúltunk a türkizberakásos bicska után, amelyet az apja vásárolt neki, és szépen beosztva, hit és nem hit határán billegve mállasztottuk szét szemenként a nyelvünk alatt a huszonhét darab érett, sós-édes pisztáciát. Az ideútról maradt valamennyi, átszállására várakozva vette a Kennedyn, vállát vonogatva nekünk adta, azt állította, hogy gyümölcs, mi persze tudtuk, hogy ez nem igaz. Alex és én élesen láttuk magunk előtt a Puget Sound szigetvilágát, és hogy a Pike Place piacon olyan színekben virít zöldség-gyümölcs, amilyen az óriásposztereken sincs, Sealth törzsfőnök bronz mellszobra erősebben babonázott meg, mint Anonymus a Margitszigeten, mert róla nevezte el a várost a részeges Maynard lazac- és fakereskedő, volt ebben valami ijesztő, ki képzelhette volna el ugyanezt Debrecenről, valami, amiről éreztük, csak nekünk titok, a sokmillió mázlistának világos, mint a hipózott lepedő, és ez borzongással töltött el bennünket, mintha egyenesen az akkori nagyon kicsi magyar életünk konzerválása volna a kívánatos, hogy maradjon meg, maradjon nekünk a nem tudható.

Nyolcvanegyét írtunk, csak úgy dagadt, csak úgy hengeredett a nyár az aszfalton, Polly pedig szót sem értett ugyan abból, miért akarjuk tizenhatodszor is hallani, hogy ott több napszemüveg fogy, mint bármely más amerikai nagyvárosban – de hálás volt nekünk, hálás, hogy nem kell a Halászbástyán kanalaznia a vizes fagyalt a nagymamája nyugdíja negyedéért, hogy addig sem Bakonyiékkel rója az állatkert girbegurba utacskáit feszesre zárt ajakkal, ahol szíven ütik a táskáját, sapkáját, trikóját kutató döbbs pillantások, otthon

a legszegényebb osztálytársának is ilyen jut, vagy sokkal menőbb, itt meg mindenki közel hajol hozzá, ha elővesz egy hajszálvékony hegyű, smaragdszín No Recess filctollat – azt állította, zselétintával ír, mi persze tudtuk, hogy az lehetetlen. Pesten fergeteges jókedve támad a trolibusztól, direkt a végébe száll, kirázhatja a lelkét, a magyar csoda azonban csúnyán félbeszakad abban a pillanatban, hogy kifújja az orrát: minden trolin ül egy óvodás gyerek, aki rózsapehely mutatoujja irányzékát háborús precizitással rá állítja, és csengő hangon azt tudakolja az őt kísérő felnőttről, az mi az a kutyusos, miközben egyszerű Rape Me papír zsebkendő. A papájával egyébként három nyárral később békélt meg, amikor annak valami Ford márkájú autójával átszelte az országot. Öt héten át oda-vissza Bob Dylan *Desire* című albumát hallgatták, beléjük égett a vágy, szólt a mágneses kazetta, akár volt hozzá kedvük, akár nem.

Nekünk azt mondta, imádja a bolondos nagyszüleit, de addig nem nyugszik, amíg meg nem nyomja a csengőnkét. Hello, Alex, mosolyog Alexre a feltáruuló ajtóban, Hello, Alex, mosolyog rám, ha én állok ott, ha meg a nagymamánk, akit mi Nagyiknak hívtunk, meg sem szólal, csak ragyog, a lépcsőházban terjengő résztelt máj bukéja elkeveredik a lakásunkból előkúszó szappanillattal, és ő ha zaér. Ez hiányzik neki Seattle városában, sóhajtott a konyhánkban nemegyszer, kovászos uborka levétől csöpögő ujjal, a hátradőlhetés, ha nem volna a barátnője, Tracy, már begolyózott volna, vagy megy a híd alá a Wishkah folyóhoz, de szerencsére vele mindent meg lehet beszélni. Tracy tizennyolc éves korunkra harmadszor maradt le arról, hogy ellátogasson Magyarországra, valójában sosem derült ki, miért, Polly csip-csup okokat sorolt fel teljesen feleslegesen, a kis amerikai nyilván bolond lett volna egész nyarat áldozni arra a városra, ahol egy puszta telefonhívás sokszor a lehetetlen megkísértése. A következő májusban, nyolcvankilencben hiába magyaráztuk Pollynak, hogy Budapest végre izzik és forr és annyi kómatikus év után értelmesen kínlódik, hogy olyan ez, mint a rózsahimlő, amelyből aztán új személyiség emelkedik ki. Azt felelte, nagyon jó, hogy kapott új koporsót Imri Nedzsáj, és megérti, ha eddig szar volt hatféle macskaeledelt nélkülözni a boltokban, de mi lesz most ővele, aki Seattle-ben rendszeresen felidézte az éjszakai Moszkva tér cukros-langyos teáját, hová tűntek a százhusz forintos paprikás csirkék, azok a vendéglők, ahol a legszívesebben beadott volna a konyhára egy flakon ajándék mosogatószert, és ahol előbb-

utóbb kézzel evett, mert a terítő állapotához képest még mindig ez volt a legkevesebb?

Alex és én biztosra vettük, Polly azért beszél olyan sokat a Tracy fiújáról és annak bandájáról a nagymamája nyakaszegett bokrai tövében, ahol semmi sem indokolja, mert titkon tőle várja a megoldást. Szenny, szó szerint ezt jelenti a műfaj, grunge, Polly mutatott képet az első buliról, vékonydongájú szőke gyerek, megkapó és hanyag szépség, baljós csillogással a szemében, olyan ruhában, amilyenben nálunk egy fűtésszerelő sem látna neki. Aztán Polly feltett egy kazetát a bemutatkozó koncertről a Vogue-ban, valóban a lélek éjszakájában megszólaló hangok, súlyos, gránitszínű, tántorgó akkordokkal, mögöttük mégis felsejlik, az árnyékszerű mozgás, hogy meghallgasd újra, míg nem ezt akarod egész nyáron.

Ettől az egy bulitól, magyarázta Polly, egy csapásra híresek lettek, Seattle hirtelen kíváncsi lett a punk rock romlottkefir-szagú üzeneteire. A Tracy fiúja bandája, így emlegették őket. Vagyis később mindent maguknak köszönhettek. Az első estéből, ahogy ez lenni szokott, Polly minden haverja másra emlékezett: milyen magas a basszgitáros, aki az összes bulin seggrészeg, ezek koncert után képek a kimaradt taktusokon vitatkozni, elképesztően zöldek, itt volt Jonathan Poneman, láttad?, felerészben övé a Sub Pop, tuti a szerződés. Egyedül a vékonydongájú szőke gyerek búvölt el mindenkit, tűnékenyen kisfiús alakja szobrot idéz, meg sem mozdul a mikrofon előtt, csak lóg a haja a szájába, kevéssel a fellépés előtt hányt az idegességtől, akkor még nem ivott, jelentette ki Polly kilencvenegyben, röviddel a második album előtt, Ki nem szarja le, ez a címe, a Vogue estéjén nem ivott és nem szívott, ez száz.

A következő év tizenhárom újhholdat hozott, ez ritka, és állítólag kicsit megbolondítja a világot. Polly most már úgy mesélt Seattle városáról, mintha gondos kezek varázsütésre átépítették volna, kizárólag a kedvére. Elköltözött hazulról, lakott itt, lakott ott, szombat esteit egyre gyakrabban töltötte a Rendezvous nevű pici, nyirkos helyen, kiöregedett hippik és fáradt pincérnők között. Nagy néha ez vagy az az ismeretlen banda nyúzta a fülükbe – Tracy exfiújáié nem, az már borzasztó drága lett volna –, de még nem tudott onnan úgy hazamenni, hogy ne lásson valakit vagy hányni, vagy vérezni, vagy hányva vérezni. Egy augusztusi este elfeküdtünk hárman a nagymamája élőhalott rózsabokrai tövében, két üveg sárgadinnyés Keglevich társaságában. Még mindig fogalmunk sem volt róla, hogy kilencven-

ben járt itt az együttes, a Népstadionban koncerteztek talán kétszáz embernek. Polly nevetgélve dudorászott, lement a nap, de van nálam öngyújtó, összetört a szívem, de van nálam ragasztó, buta vagyok, azt hiszem, buta vagyok, vagy talán boldog – és ezen Alex annyira megdöbbsent, hogy kis híján kijózanodott. Polly csuklott egyet, és felvilágosította, ez sajnós dalszöveg, nem saját, és mi nem kérdeztük, kié. Vidámsága hirtelen markolt egyet a szívemen, de a szemem száraz maradt, a helyzet e tekintetben hosszú évek óta nem változott. Polly eltakarta az arcát, és magas hangon kijelentette, amennyiben amatőr antropológusként bármelyikünket Seattle párizsi szokásai érdekelnék, helyünk a Pioneer Square-en van. Ahogy te azt utálod, gondolta Alex, nagy nehezen feltápaszkodott, majd elvonult a legtávolabbi bokor mögé. Polly az ujjain számolva kántált: ott a Fenix, a Central, a Bohemian, ahol a kibasz gazdag szoc retard Microsoft-dolgozók birkóznak egyet a tesztoszteron túlteng szoc retard zsúrfiúkkal a bicszőke szoc retard barbibabákért, többnyire a milliomosok nyernek. Én addigra annyira berúgtam, hogy már-már rákérdeztem, tulajdonképpen miért csorog a könnye huszonöt perce, mit próbál előlünk elhallgatni, miért nincs fiúja soha, ezzel a közérthető, rózsaszín arcocskával, és egyébként is, mikor árulja el végre? A Lusty Ladyben húsz dollár egy sztriptíz, darálta Polly rendületlen, de legalább nincs bűntudatod a lányok miatt, hiszen a tulaj is nő, és hát a ház a Lake Washington közelében – az olvadtviasz-égből szitálni kezdett a harmat, csúfondáros, ronda nyirok a ruhánkra, a hajunkra a sárgadinnyébe áztatott rózsatövek alján, két egész napba telt kijózanodni, de mi ketten már reggel óvatosan néztünk a másokra, csak a vérszegény, zokogásba fúló nevetés emlékéét össze ne törjük egymás tekintetében, Alex, az ikertestvérem, meg én.

Polly néhány éve a Barn bútorvállalatnál dolgozott, méhviaszból és narancsolajból készült bútorfényről csacsogott a telefonban, rusztikus faragású konyhai tálat árult az interneten, a rózsapala állólámpát ezeregyszázötvenöt dollárért is vitték, mint a virtuális cukrot. Tracy, szegény, meghízott, a vékonydongájú szőke gyerek viszont a fél világot felforgatta azzal a félénk, árvafiús csillogással a szemében, a kék album lepöccintette Jackót a toplistáról, mielőtt az annyit mondhatott volna, sárgabögregörbögőre, fekete trikóban flegmázó kamaszok találgatták neogót sminkben, mi az istent akarnak mondani a szövegei. S bár a híres együttes egyre ingerültebben kérte ki magának az Illata mint az ifjúság szelleme című számot, az fű-

tötte fel körülöttük úgy a levegőt, hogy annak csak rossz vége lehessen. Smells like teen spirit, mi megkönnyebbülten bólintottunk, na persze, mindenki ismeri. És akkor Polly kiröhögött minket.

Tszhé vágáon, csilingelte, kiejtése bárhol egyetlen nyers mozdulattal berántott minket egy szűk időfolyosóba, ha valami, ez a miénk, cé vágány, semmi ifjúság, semmi szellem. A Teen Spirit egy dezodor neve. Odavolt a vékonydongájú szőke gyerek Tracy után egy húszéves, gőgös dobos lánykáért, amolyan hol leszel már virradórelkialkatúval, a dal úgy született, hogy egy délután kinézett az ablakon, a szemben álló ház faláról vérvörösen üvöltött rá a saját neve, és mellette az, Teen Spirit-illatod van – értsd: tudjuk, hogy Tobi Vaillle kufircolsz –, és ő bántóan költőinek találta, hogy a maga mulatságos és nem is rosszindulatú módján azért állítja pellengérré az álmos város, mert az ifjúság szellemének illatától bűzlik.

Aztán egyre vadabb számok jöttek, koncertek, turnék, annyi pénz, amennyit majdnem kitermelt Magyarország könnyűipara egy év alatt, néhány suttogásnak is gyenge kísérlet, hátha még nem késő, hömpölygő látomások nedvekről, anyaméhről, a drogtébolyba kergetett színésznőről, Frances Farmerről, aki visszatér, és tűzbosszúja a földdel teszi egyenlővé Seattle városát, egy esküvő Frances Farmer ruhájában, egy kislány Frances Bean néven, elvonókúra, dugó kihúzva. Kilencvennégy tavaszán szét tudtuk volna tépni Pollyt. Ha egyszer a Freeway park a világ legsötétebb, legundorítóbb ligete a világ legunalmasabb és legbiztonságosabb városában, az megy oda, aki teljesen hülye, vagy meg akar halni, mitől képes azt írni nekünk ritkuló e-mailjeiben incselkedőn, hogy az élet soha véget nem érő iskola, ez a park pedig a hátsó udvar, ahol végre rá lehet gyújtani? Szerette volna, ha vele ujjongunk, a dögunalomnak vége, itt csak miszfitekkal találkozik, két-három soronként idézte a kihagyhatatlan dalt, ettől megütöm, ha mellettem áll: Gyere úgy, ahogy vagy, ahogy voltál, amilyennek látni akarlak, gyere barátként, gyere barátként, gyere régi ellenségként, csak nyugodtan, siess már, te döntesz, ne késs el, gyere, pihenj, mint régi emlékéradat, emlékéradat, gyere, sárban szenderegve, hipóban ázva, amilyennek látni akarlak, come as a trend, as a friend, mint régi emlékéradat, esküszöm, hogy nincs fegyverem, tényleg nincs nálam – és én ültem az imac-em előtt gúvadó szemmel, Polly mostanában így értelmezi a közös gyermekkort? Ezzel a szürke szarba öntött építészeti tévedéssel akar minket átvágni, ahol csak árnyék, csak fekete, csak sikolynevelő szennyes avar a bokrok mögött, és

tévedésbe játszó alakok, és piszkos fehér por egy vagyonért, a szüleid csupasz magányáért, jövőd ki nem játszott évtizedeiért? Micsoda küzdelem lehetett neki akkor már, negyvenegy és fél kilósan elvánszorogni egy netcaféig és beütni azt a néhány sort. Itthon egyetlen korty Keglevich elég volt, hogy tudjuk, Pollyt nem látjuk többet.

Én akkor nem is tudtam, hogy a pennyroyal tea csombormentát jelent, és spontán abortuszt vár tőle, aki issza.

Azon az áprilisi hajnalon megállás nélkül csepergett az eső. Vaksin köd borult a kertre, vaksin ültem ki az ágyam szélére, az illat ébresztett fel, olyan erővel csapott meg, szinte megrémültem az örömtől, hogy itt van Polly, csak nem látom a sötétben, rózsailatba öltözve bujkál a lakásban, észébe jutottunk végre újra, én meg balgán csak alszom itt. Gondolkodás nélkül elindultam az ablak felé, belerúgtam valamibe, de nem szólt nagyot – bokáig gázoltam a rózsabimbóban, az egész szoba teleszórva, élők és holtak, ideiek és tíz éve töpörődők, aszott levelek és csontkóróvá fonnyadt tövises szárazak, az ablak közelében a szírmok mégis mintha nagy P betűt formáznának, és nekem kedvem lett volna ököllel a falra vágni, Bakonyi, te mocskok, gyere át, ha mersz, most mutogasd meg – persze nevetségesen késő volt, akkor kellett volna, amikor még csak úgy duzzadt, tizenegy és fél éves koromban súroltuk egymást a lépcsőházban, Bakonyi bácsi fel, én le, illatos bézs ballonja zsebéből kiesett valami, nagyot koppan, egyre gyorsulva ütődött a lépcsőfokoknak, majd a lábamhoz hengeredett, egy flakon döglött dezodor volt, rajta két ismeretlen angol szó, hát ezért mészárolta le Alex évről évre a bokrokat, azt akarta üzeni Záli néninek, amit egyikünk sem mondhatott ki, a Bakonyi egy szennyes perverz állat, csókolom, azt nem szabad kislányokkal, amit ő a Pollyval szokott, de most nincs már, nincs baj, és reggelre, mire felreppent a hír, hogy a földkerekség legszomorúbb árvaságát, rock királyfinak álcázva, holtan találta egy villanyszerelő az üvegházban, már azt is elfelejtettem, hogy hajnalban végül azért nem törtem be a szomszédba, mert Esőváros hercege a vézna, vigasztalhatatlan kicsi kezével intett egyet búcsúzóul, elmosva ezzel ezt-azt a határain innen és túl, ezt-azt, amit úgysem láttam volna többé a könnyeimtől.

(*Eső, 2004/4.*)